

Treba raditi „teške priče” – Euripidove *Bakhe* kao diplomski rad na Akademiji dramske umjetnosti

Kako je nastajao jedan umjetničko-pedagoški proces

Zagreb, 9. svibnja 2024.

Devetero mladih studenata glume – Lucia Luque Akrap, Laura Čerina, Tomislav Dunđer, Antonija Marijanović, Ivan Raffaelli, Lovro Rimac, Angela Stipić i Anđela Žužul – osmoga svibnja diplomirali su u klasi Dore Ruždjak Podolski. Kao završnu predstavu radili su Euripidove *Bakhe*. Riječ je o projektu s mnogo izvedbenih, glazbenih, audio-vizualnih i plesnih motiva. Priča koju su obrađivali može se proučavati s različitih gledišta, pa su im se u istraživanju pridružili studenti medicine, etnologije i kulturne antropologije, filozofije, klasične filologije, komparativne književnosti, psihologije, grafičkog dizajna... Gledali su glumačke probe, čitali dramski komad i u dogovoru sa svojim mentorima odabrali temu koju su znanstveno obrađivali. Svi eseji i radovi bili su izloženi na panelu „Treba li raditi teške priče” koji se održao 9. svibnja pod vodstvom izv. prof. dr. sc. Gorana Pavlića u dvorani F22.

Opijenost, trans, dinamika grupe, borba za moć, sekta, neke su od prvih asocijacija na Euripidove *Bakhe*. Na početku ovog umjetničkog i pedagoškog procesa mnogi od nas imali su otpor prema tome da kao diplomsku predstavu radimo upravo ovaj komad. Zazor od antike, težina jezika i začudne situacije kojima se komad bavi bili su samo neki od razloga zašto su nas *Bakhe* odbijale. Kopajući dublje, shvatili smo kako ne treba suditi po prvom dojmu i da ne treba ne raditi stvari zato što su „ozbiljne i zahtjevne”. Naprotiv, upravo ih zato treba raditi. Naša mentorica Dora Ruždjak Podolski, zajedno s asistentima Marinom Klišmanićem i Petrom Svrtan, često je znala reći: „Ako možete govoriti Euripida, onda ćete moći i sve drugo.” Naš se radni proces sastojao od dva principa: dio nastave posvetili smo iščitavanju priče, situacija, likova, puno smo pričali o tome što neke scene iz komada nama znače u današnjem kontekstu; a drugi dio nastavnog procesa bio je posvećen istraživanju izričaja pop-kulture. Trudili smo se priču prilagoditi današnjem vremenu. Shvatili smo da i mi imamo brojne idole kojima pristupamo kao bogovima, a najpogodnije tlo za takvo što je pop-kultura. Michael Jackson, Kanye West i drugi velike su pop-ikone s brojnim sljedbenicima koji ih prate u stopu kao što Dioniza prate njegove Bakhantice. Svatko od nas pronašao je stoga neku pop-zvijezdu i morao je maksimalno usvojiti njenu mimiku, fizionomiju i geste, i tako izvesti neku od

njenih pjesama. Teži dio zadatka bio je taj da su djevojke morale izabrati muške pop-zvijezde, a mladići ženske. Tako smo na prvotni zadatak nadogradili novi: razlika između muške i ženske geste. Drugi dio semestra bio je posvećen radu na ulogama i slaganju čitavog komada, a stvari kojima smo se prethodno bavili polako su se uvukle u naše likove i dodatno ih obogatile.

Važan segment našega rada bile su i glazbene probe. Za njih smo se sastajali samostalno. Zatvorili bismo se u sobu s instrumentima, improvizirali, i stvari su se same slagale. Neki od nas glazbeno su vrlo potkovani i mogli su učiti i voditi one koji nisu: tako se dogodila dragocjena razmjena znanja. Mnogi su proširili svoje granice. Kad bismo složili neki glazbeni broj, mentorica bi nas poslušala, korigirala i usmjeravala dalje. Ubrzo nam se pridružio i student montaže Jurica Nikolić, glazbeni genijalac, darovit i strpljiv, koji je čistio naše glazbene brojeve, davao svježije ideje i zaista pomogao da ovaj ispit bude glazbena poslastica. Nismo ni sami u početku znali kako će sve izgledati u cjelini. Radili smo predano na tri fronte, a sve se onda krenulo slagati prirodno. Ispit je zapravo zamišljen kao prazan prostor s instrumentima i tek ponešto rekvizita. Svi smo cijelo vrijeme prisutni na sceni, stalno podržavamo jedni druge energijom, glazbom i stvaranjem zvučne atmosfere, tako da uz likove koje igramo većina nas dijeli i lik mase – *Bakhantice* – sljedbenice Bakha, Pentejev narod, što je također bila posebna vrsta treninga. Iz probe u probu vježbaš koncentraciju jer, i kad ne govoriš, stalno si na sceni; meni osobno to je najdragocjeniji dio čitavog procesa.

Iako je ova priča stara, nastala stoljećima prije Krista, uspjeli smo u njoj pronaći mnogo toga suvremenog. I danas se dva politički jaka ega bore za vlast, i danas postoje skupine koje uzimajući razne suplemente pokušavaju dostići grupnu katarzu, i danas ljudi tragaju za Bogom u raznim oblicima, i danas postoje proroci, glasnici i narod koji trpi posljedice nečijih krivih odluka. Ono najljepše kod Euripida jest u tome što prikazuje ljude onakvima kakvi jesu, sa svim njihovim manama i vrlinama. Tako je Pentej, na primjer, uz to što je vladar, vrlo djetinjast, nedokazan i tvrdoglavo gura vlastitu propagandu. I zato je ova priča, koliko god neobična ili u jeziku teška, vrlo aktualna i danas. Kada imate žive likove koji nose neke obrasce ponašanja koje prepoznajete iz života, publika će na njih reagirati uglavnom smijehom jer je on najčešći oblik prepoznavanja. Fascinantno je kako jedna tragedija u sebi nosi toliko komičnog i zato je bilo dragocjeno biti dijelom ovog procesa: misliš, radimo tragediju, kad tamo toliko puno podteksta, toliko puno igre. A što ljepše možeš ponuditi glumcu?

Anđela Žužul